

Joanna Nowak

(Biblioteka Główna AŚ - Kielce)

**Naukowo-badawcza i popularyzatorska
twórczość bibliotekarzy
a standard usług informacyjnych
w macierzystej bibliotece
(na przykładzie Biblioteki Głównej
Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach)**

Szkic historyczno-polemiczny

Plan prezentacji:

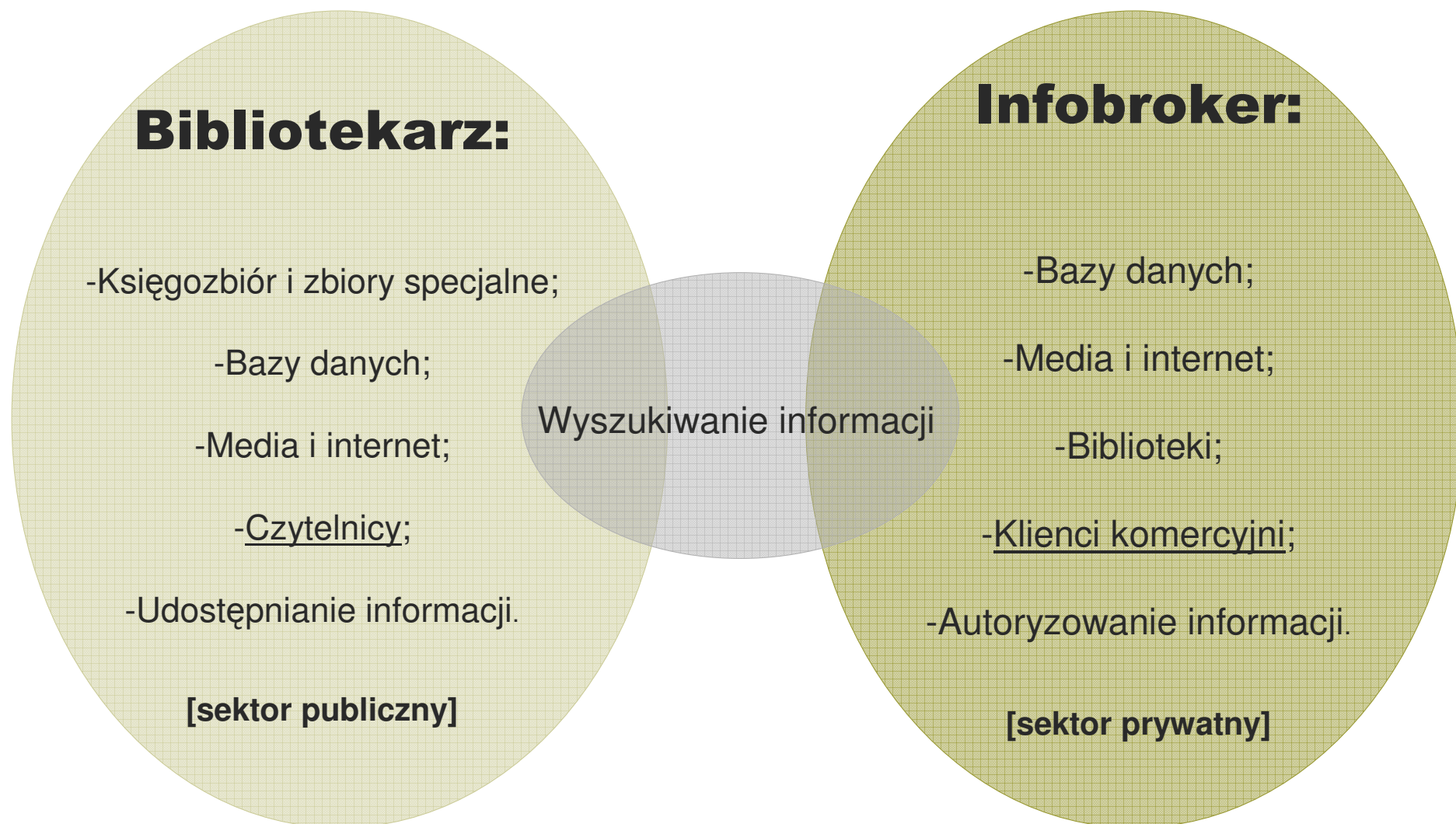
- Uwagi wstępne dotyczące kondycji polskiego bibliotekarstwa.
- Biblioteka jako ośrodek naukowo-badawczy w strukturze uczelni – zadania dla bibliotekarzy.
- Biblioteka Główna Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach – podstawowe informacje.
- Twórczość naukowo-badawcza i popularyzatorska bibliotekarzy pracujących w AŚ jako element ich ogólnej działalności.
- Wnioski dotyczące przyszłości zawodu bibliotekarza w społeczeństwie opartym na wiedzy.

Paradoksy we współczesnym bibliotekarstwie:

- W opinii społecznej biblioteka to spokojne miejsce z pracą dla każdego. / Tylko niektórzy bibliotekoznawcy uważają, że powinni tutaj pracować ludzie o wszechstronnej wiedzy i odpowiednich cechach charakteru;
- Duże zaangażowanie bibliotekarzy w unowocześnianie metod pracy (komputeryzacja bibliotek, tworzenie baz danych) a społecznie akceptowane stereotypy (bibliotekarz – fajtułapa, leń);
- Dobre ośrodki kształcenia bibliotekarzy contra niska pozycja społeczna absolwentów informacji naukowej i bibliotekoznawstwa;
- Rola Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. – Czy bibliotekarstwu potrzebna jest korporacja?
- **Świetlana przyszłość czy zawód skazany na wymarcie?** – czyli skrajnie rozbieżne perspektywy dla zawodu.

Podstawowym przejawem działalności bibliotekarskiej zawsze było świadczenie usług informacyjnych. Obecnie wyodrębniają się w tym zakresie nowe zawody. Czy oznacza to eliminację tradycyjnego bibliotekarstwa? Uważam, że nie...

Schemat ilustrujący „rynek” bibliotekarza i rynek infobrokera (opracowanie własne):

Konkluzja z zakresu nauk o zarządzaniu i postulaty dla zarządzających kapitałem ludzkim w bibliotekach:

„W sferach biznesu panuje przekonanie, że na rynku utrzymają się tylko te organizacje, które będą zatrudniać profesjonalistów i aktywnie zarządzać procesem zmian. Konkurencja w biznesie pokąsa uciekającego, a stojącego wchłonie. Podobnie jest z kapitałem intelektualnym”

Zbigniew Ścibiorek

Naczelnym zadaniem powinno być:

- pozyskiwanie do zawodu wartościowych kandydatów,
- reforma specjalistycznego systemu kształcenia,
- zagwarantowanie perspektyw zrobienia kariery w wyuczonym zawodzie w skali ogólnie obowiązującej (kariery w znaczeniu rozwoju, robienia specjalizacji, zdobywania stopni, no i co nie mniej ważne z określonym dochodem warunkującym prestiż społeczny).

„Uważam, że wiedza teoretyczna, którą studenci zdobywają w trakcie studiów bibliotekarskich jest nie tylko potrzebna, ale ma wręcz podstawowe znaczenie dla późniejszych kwalifikacji zawodowych. Błędem jest myślenie, że całą potrzebną wiedzę zdobywa się w trakcie stażu pracy. [...] W obecnym czasie, kiedy informacje zalewają nas lawinowo, szkoda czasu na naukę od podstaw”

Beata Kurek

Bibliotekarz kreatorem w miejscu pracy. Zadania:

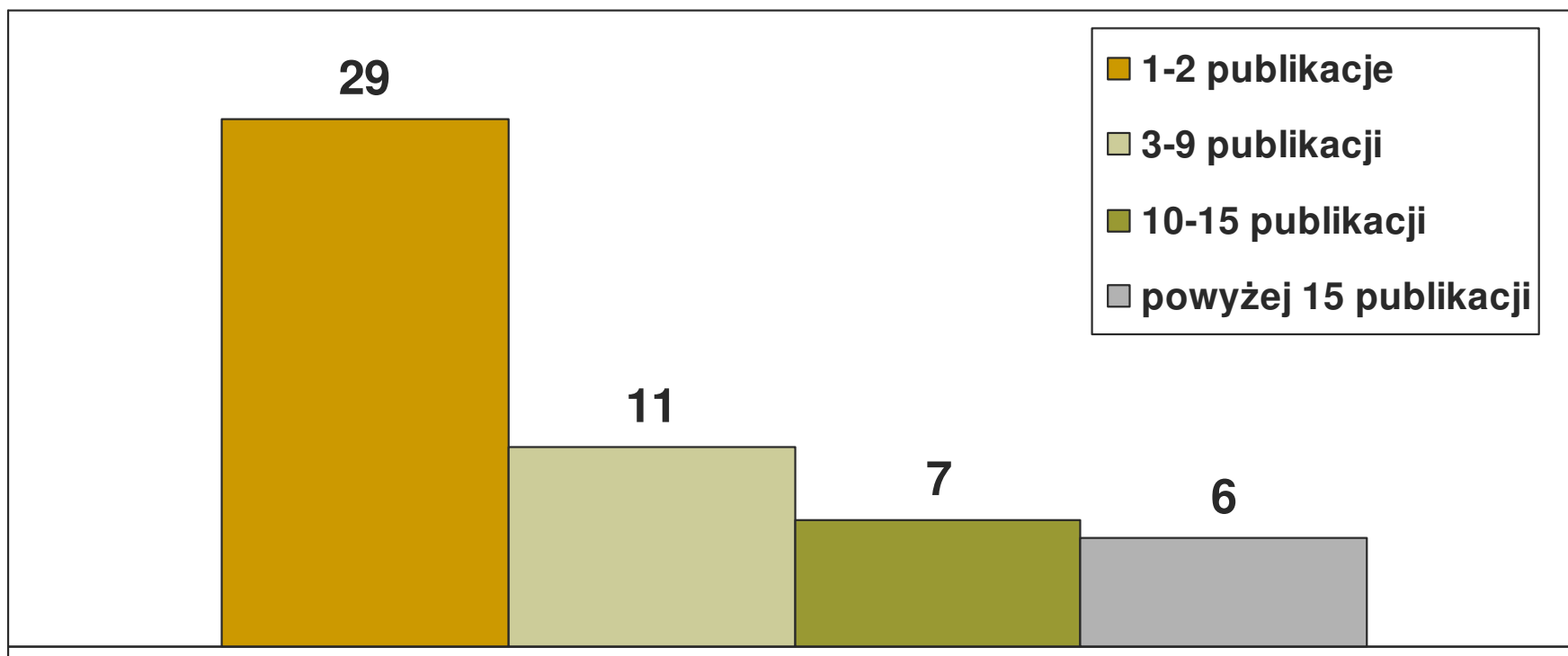
- [Samokształcenie];
- Aktywna praca z czytelnikiem;
- Wszechstronne opracowanie zbiorów;
- Pozyskiwanie (i autoryzowanie) informacji z różnych źródeł.

Specyfika zadań a naukowo-badawcza
i popularyzatorska twórczość bibliotekarzy
na wybranym przykładzie:

Biblioteka Główna Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach:

- Rok powstania – **1969**
- Rozwój kadrowy:
  - **1972/1973 – 14** bibliotekarzy
(w tym – 9 mgr)
  - **2006 (31 XII) – 80** bibliotekarzy
(w tym 71 mgr, 4 dr
/ 3 bibliotekarzy dyplomowanych)
- Pierwsze publikacje pracowników Biblioteki ukazały się w 1973 roku.

Twórczość bibliotekarzy Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach:

Łącznie zarejestrowano 53 bibliotekarzy, którzy w latach 1969-2006 ogłosili przynajmniej 1 publikację

Twórczość bibliotekarzy, którzy na swoim koncie mają najwięcej publikacji:

Ilość publikacji	Informacja o autorze	Publikacje z zakresu bibliotekoznawstwa	
		Ilość	%
62	Historia + podyplomowe Bibliotekoznawstwo (dr, bibliotekarz dyplomowany), 1995-	12	19,35%
59	Historia (doc. dr hab.), 1982-1983	-	-
43	Historia + podyplomowe Bibliotekoznawstwo (mgr), 1984-	5	11,62%
42	Historia + podyplomowe Bibliotekoznawstwo (mgr), 2000-	-	-
21	Filologia Polska (dr), 1971-1976	-	-
18	Bibliotekoznawstwo (mgr), 1989-	14	77,78%

Generalnie – choć są wyjątki – najbardziej aktywna twórczo jest grupa osób, które wcześniej lub później pracowały na stanowisku dydaktycznym.

Migracja i przebieg kariery piszących bibliotekarzy:

Migracja	Kariera
Praca w BG jako etap przejściowy – odejście do pracy dydaktyczno-naukowej na uczelni	<ol style="list-style-type: none"> 1) Instytut Bibliotekoznawstwa – dr hab. (obecnie emeryt) 2) Instytut Bibliotekoznawstwa – dr 3) Instytut Filologii Polskiej – dr (obecnie emeryt) 4) Instytut Filologii Rosyjskiej – dr 5) Instytut Filologii Rosyjskiej – mgr (potem nauczyciel w SP) 6) Instytut Historii – prof. dr hab.
Praca w BG jako kontynuacja kariery zawodowej	<ol style="list-style-type: none"> 1) z Instytutu Historii (doc. dr hab.) – dyrektor BG (1982-1983), odejście do samodzielnej pracy naukowej (obecnie prof. - emeryt) 2) z Instytutu Historii (dr) – dyrektor BG (1995-), starszy kustosz dyplomowany 3) z Instytutu Historii (dr) – bibliotekarz 4) z Instytutu Historii (mgr) – kierownik Czytelni Pedagogicznej, kustosz

Podręcznikowe (historyczne) i ustawodawcze (współczesne) zalecenia dla piszących bibliotekarzy:

„Pierwszym z bibliotek użytkiem jest ten, że ją bibliotekarze sami używać mogą, a pierwszym z ich używania owocem, są bibliograficzne postrzeżenia. Te zawsze są oczekiwane od osób koło bibliotek chodzących”

[I dalej:]

„Wypada bowiem, aby bibliotekarz i osoby z nim pracujące, niczym od bibliotecznych zatrudnień odrywane nie były, a zupełnie bibliotece poświęcone”

Joachim Lelewel

„Biblioteki naukowe:

- służą potrzebom nauki i kształcenia, zapewniając dostęp do materiałów bibliotecznych i zasobów informacyjnych niezbędnych do prowadzenia prac naukowo-badawczych oraz zawierających wyniki badań naukowych,
- **prowadzą działalność naukowo-badawczą w zakresie bibliotekoznawstwa i dziedzin pokrewnych**, a także w zakresie obsługiwanych przez nie dziedzin nauki”

Ustawa o bibliotekach (1997)

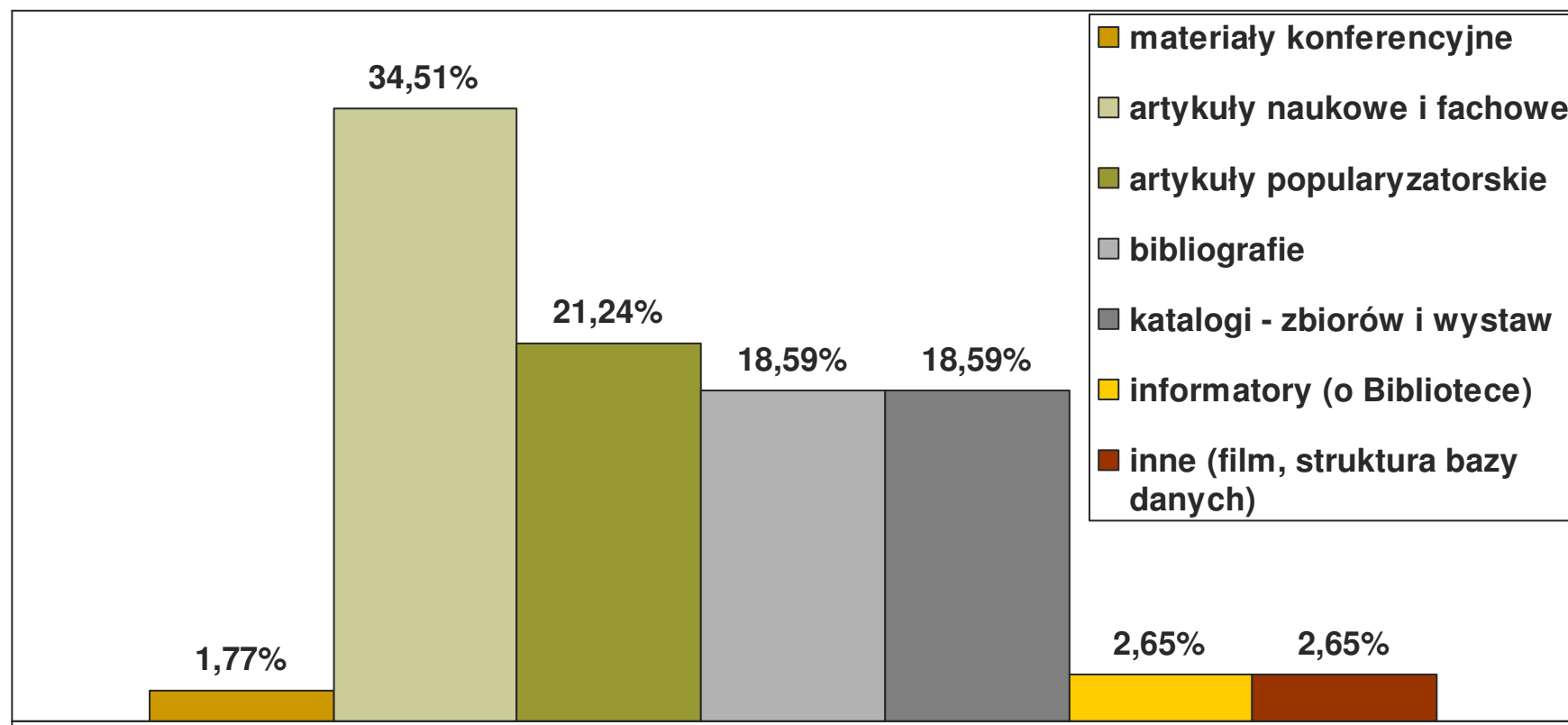
Dygresja:

Praca twórcza to nie tylko dzielenie się posiadaną wiedzą (proces nauczania), ale także jej zdobywanie i pogłębianie (proces samokształcenia). Tym ważniejsza dla czynnych zawodowo bibliotekarzy jest twórczość z zakresu informacji naukowej i bibliotekoznawstwa.

Zestawienie twórczości – piśmiennictwo fachowe stanowi 30,1% ogólnej liczby publikacji pracowników Biblioteki Głównej AŚ:

	Rodzaj	Liczba publikacji
Prace autorskie	Książki, broszury	9
	Artykuły (w tym referaty, recenzje)	286
Prace współautorskie	Książki, broszury	33
	Artykuły	28
Prace redakcyjne	Książki	10
	Wydawnictwa ciągłe	2
Inne (strony www, struktury baz itp.)		7
Razem		375
W tym bibliotekoznawcze (naukowe, fachowe, katalogi, bibliografie, informatory, bazy danych)		113

Zestawienie liczbowe publikacji z zakresu informacji naukowej i bibliotekoznawstwa:

Łącznie w latach 1969-2006 ogłoszono 113 publikacji z zakresu bibliotekoznawstwa

Twórczość ze wszystkich dziedzin i bibliotekoznawcza bibliotekarzy dyplomowanych:

Lata pracy w BG i charakterystyka osobowa	Ilość publikacji ogółem	Publikacje z zakresu bibliotekoznawstwa Ilość	Charakterystyka formalna i treściowa
1969-1982, 1997-2003 ; Filologia Polska (mgr), st. kustosz dyplomowany	12	12	4 artykuły autorskie w czasopismach i pracach zbiorowych (prezentacja działalności BG AŚ), 8 prac współautorskich (katalogi wystaw organizowanych przez BG)
1970- ; Filologia Polska (mgr), st. kustosz dyplomowany	2	2	- krótkie artykuły w informatorze o Bibliotece
1974-1997 ; Filologia polska (mgr), st. kustosz dyplomowany	3	3	2 artykuły autorskie prezentujące historię i działalność BG, 1 współautorstwo katalogu wystawy (starodruki BG)
1980- ; Bibliotekoznawstwo (mgr), kustosz dyplomowany	5	5	- 2 artykuły autorskie dotyczące opracowania zbiorów i współpracy BG AŚ z NUKAT-em, - 1 artykuł autorski dotyczący czytelnictwa studentów (omówienie ankiety), - 1 artykuł współautorski (o przysposobieniu bibliotecznym) - 1 współautorstwo katalogu zbiorów BG
1995- ; Historia + podyplomowe Bibliotekoznawstwo (dr), st. kustosz dyplomowany	62	12	- 8 artykułów autorskich i referatów dotyczących polskiego bibliotekarstwa współczesnego, - 2 prace redakcyjne (redakcja i wstęp) – materiały z konferencji organizowanych przez BG, - 1 współautorstwo referatu na konferencję (dotyczy BG AŚ), - 1 współautorstwo katalogu wystawy

Piszący bibliotekarze zdobywając informacje w toku swojej pracy naukowej lub popularyzatorskiej oraz przedstawiając swoje osiągnięcia służą bibliotece i jej czytelnikom poprzez udział w:

- gromadzeniu informacji – śledzenie nowości, zgłaszanie dezyderat w zakresie księgozbioru i dostępów do baz;
- opracowaniu zbiorów – nie tylko w postaci katalogów bibliotecznych;
- badaniu i dostosowywaniu oferty do potrzeb użytkowników – np. ankiety;
- udostępnianiu i udzielaniu informacji (rola bibliotekarza specjalisty, rola bibliotekarza dziedzinowego – informacja zbiorowa i informacja indywidualna);
- sprawnemu budowaniu warsztatu informacyjnego (m.in. systemy informacji o dorobku naukowym pracowników Uczelni, specjalistyczne bazy danych, akademickie biblioteki wirtualne).

Bibliotekarz w społeczeństwie opartym na wiedzy to profesjonalista pracujący wciąż w sektorze publicznym:

- Dobrze wykształcony i wciąż się kształcący;
- Gospodarz biblioteki;
- Organizator warsztatu pracy otwarty na zmiany;
- Badacz potrzeb społecznych;
- Współpracownik zespołów naukowych (jego domeną byłoby sprawniejsze poruszanie się po światowych zasobach informacji w porównaniu ze specjalistami dziedzinowymi);
- Dobrze zarabiający (zlikwidowana bariera psychiczna polegająca na poczuciu dyskryminacji i niższości wobec przedstawicieli innych grup zawodowych);
- Dbający o wizerunek swój i biblioteki;
- Promieniujący optymizmem i energią.

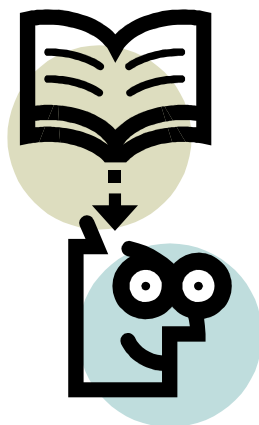

Wciąż aktualne:

„Powodzenie akademickiej biblioteki przyszłości będzie kluczowym elementem sukcesu uniwersytetu przyszłości”

Michael Gorman

[**Dziękuję!**]

mgr *Joanna Nowak*
Biblioteka Główna
Akademii Świętokrzyskiej im. Jana Kochanowskiego
25-509 Kielce, ul. Leśna 16
e-mail: Joanna.Nowak@pu.kielce.pl